

Računovodstveno praćenje poslovanja obrtnika

Sitar, Anton

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Organization and Informatics / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:211:549571>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported](#)/[Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-03**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Organization and Informatics - Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Anton Sitar

**RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE
POSLOVANJA OBRTNIKA**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
V A R A Ž D I N

Anton Sitar

Matični broj: 46267/17-R

Studij: Primjena informacijske tehnologije u poslovanju

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE POSLOVANJA OBRTNIKA

ZAVRŠNI RAD

Mentor/Mentorica:

Mr. sc. Tanja Šestanj Perić

Varaždin, 2021.

Anton Sitar

Izjava o izvornosti

Izjavljujem da je moj završni/diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristio drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni. Za izradu rada su korištene etički prikladne i prihvatljive metode i tehnike rada. Za bilo kakve netočnosti u činjenicama ili rasuđivanju preuzimam punu odgovornost.

Autor/Autorica potvrdio/potvrdila prihvaćanjem odredbi u sustavu FOI-radovi

Sažetak

Prvi dio rada definira poduzeća, te svrstava obrt u male i srednje poduzetnike. Opisan je i definiran obrt, kao i njegova osnovna obilježja, postupak otvaranja i zatvaranja i podjela. Obrt se najčešće dijeli na vezane, slobodne i povlaštene. Obrtnici mogu biti u sustavu poreza na dohodak i poreza na dobit, a ovaj rad bavi se obrtnicima koji su u sustavu poreza na dohodak i njihovim računovodstvom. U središnjem, ujedno i najvažnijem dijelu rada, opisane su i prikazane poslovne knjige obrtnika. Kao i sva ostala poduzeća i organizacijski oblici, obrtnici su obvezni voditi propisane poslovne knjige. One se vode prema načelu blagajne, odnosno sustavu jednostavnog knjigovodstva, a tu se ubrajaju knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa i evidencija o tražbinama i obvezama. Sljedeći dio rada vezan je uz oporezivanje porezom na dohodak koje može biti klasično i paušalno. Svako od njih ima svoja obilježja i način utvrđivanja porezne osnovice i porezne obveze. Posljednji dio rada obuhvaća praktični primjer staklarskog obrta koji je u klasičnom sustavu poreza na dohodak te vodi osnovne poslovne knjige. Obrt račune naplaćuje u gotovini, stoga je prikazan i primjer fiskalnog računa koji izdaje svojim kupcima.

Ključne riječi: obrt, obrtnici, poslovne knjige, porez na dohodak, jednostavno računovodstvo, oporezivanje

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Obrt.....	2
2.1. Obrt kao sastavnica malog i srednjeg poduzetništva.....	3
2.2. Osnovna obilježja obrta i obrtnika.....	4
2.2.1. Otvaranje obrta i uvjeti za obavljanje.....	5
2.2.2. Prestanak poslovanja obrta.....	6
2.3. Vrste obrta.....	7
3. Poslovne knjige obrtnika.....	9
3.1. Knjiga primitaka i izdataka.....	9
3.2. Popis dugotrajne imovine.....	11
3.3. Knjiga prometa.....	13
3.4. Evidencija o tražbinama i obvezama.....	15
3.4.1. Knjiga ulaznih računa.....	16
3.4.2. Knjiga izlaznih računa.....	17
4. Oporezivanje porezom na dohodak.....	18
4.1. Utvrđivanje dohotka i prijava poreza na dohodak.....	18
4.2. Paušalno oporezivanje i utvrđivanje paušalne porezne obveze.....	20
5. Praktični primjer računovodstva obrtnika.....	22
5.1. Poslovne knjige.....	24
5.1.1. Knjiga primitaka i izdataka.....	24
5.1.2. Knjiga ulaznih i izlaznih računa.....	25
5.1.2.1. Knjiga ulaznih računa.....	25
5.1.2.2. Knjiga izlaznih računa.....	26
6. Zaključak.....	28
Popis literature.....	29
Popis slika.....	31
Popis tablica.....	32

1. Uvod

Tema završnog rada je Računovodstveno praćenje poslovanja obrtnika. Obrtnici, uz mala i srednja poduzeća su vrlo važni za gospodarstvo svih zemalja i iz tog razloga je važno definirati glavna obilježja obrta, način poslovanja obrta i obrtnika, ulogu u gospodarstvu itd. U današnje vrijeme postoji mnogo obrta, a razlog tome su jednostavniji postupci i pravila otvaranja, zatvaranja, a i samog vođenja i poslovanja. U radu su teoretski definirana osnovna obilježja obrta, postupci otvaranja i zatvaranja, podjela obrta, načini poslovanja obrtnika, načini vođenja poslovnih knjiga i oporezivanja. Uz teorijski dio, rad sadrži i praktični dio koji prikazuje poslovanje nekog obrta i način na koji se vode poslovne knjige.

Cilj rada je prikazati važnost obrta i njegovih značajnih karakteristika za gospodarstvo, utvrditi razliku obrta od poduzeća. Također, cilj je teorijski i praktično prikazati način vođenja i evidentiranja poslovnih knjiga obrtnika ovisno o sustavu oporezivanja. Sadržaj koji se prikazuje u radu uređen je Zakonom o obrtu.

Za izradu rada kao izvor podataka korištene su knjige, znanstveni i stručni članci, Internet izvori i privatni dokumenti.

Rad se sastoji od uvoda, 4 poglavlja i zaključka.

U poglavlju Obrt, definira se pojam obrt, njegova važnost i udio u RH, definira se pojam i klasifikacija poduzeća, pojam malih i srednjih poduzeća i njihovi oblici organizacije gdje se nalazi obrt i obrtnici koji su glavna tema rada. Opisuje osnovna obilježja obrta, postupak zatvaranja i otvaranja i podjelu obrta po vrstama. Sljedeće poglavlje su Poslovne knjige u kojima se opisuju i prikazuju glavne poslovne knjige koje vode obrtnici koji su u sustavu poreza na dohodak i poslovne knjige vode prema načelu blagajne. Nakon toga, poglavlje Oporezivanje porezom na dohodak pokazuje i opisuje načine utvrđivanja dohotka i paušalno utvrđivanje porezne osnovice. Posljednje poglavlje je Praktični primjer u kojem će biti prikazane neke od poslovnih knjiga koje vodi postojeći i aktivni obrt poput knjige primitaka i izdataka, knjiga ulaznih i izlaznih računa. Također bit će prikazan i primjer fiskalnog računa koje obrt izdaje svojim kupcima, a koji se izrađuju putem programa e-računi. Posljednji dio rada obuhvaća zaključak na sveukupan rad, njegove najbitnije dijelove i ono najvažnije što iz cijelog rada treba zaključiti i zapamtiti.

2. Obrt

Obrt predstavlja vrlo značajan segment ukupnog gospodarstva neke zemlje. Obrtnici ostvaruju značajnu dodanu vrijednost i zarađuju za svoju i egzistenciju svoje obitelji. Smatraju se kao mali poduzetnici koji svoje poslovne aktivnosti obavljaju kao fizičke osobe, za svoje ime i svoj račun. Iz toga se može i zaključiti da oni preuzimaju sav rizik poslovanja na sebe. Obrt predstavlja i najjednostavniji organizacijski oblik zato što za njegovo poslovanje nije potreban temeljni kapital i iz tog se razloga sve više ljudi odlučuje za otvaranje obrta.

Prema statistici iz prosinca 2020., danas je registrirano više od 90.000 aktivnih obrta, što čini gotovo 41% od ukupno registriranih aktivnih poslovnih subjekata u Republici Hrvatskoj. Prema stanju obrta, većina, čak 98,6% je u aktivnom radu, 0,9% je na privremenoj obustavi, a 0,5% bez početka. Prema obavljanju obrta, 92,2% obrta svoje djelatnosti obavlja tijekom cijele godine, a ostalih 7,8% svoje djelatnosti obavljaju sezonski. Prema vrsti obrti čak 98,13% čine nepovlašteni obrti, a povlašteni čine ostalih 1,87%. (Hrvatska obrtnička komora, 2020.)

Takva statistika dovoljno pokazuje važnost obrta, jer je njegov udio u ukupnim aktivnim poslovnim subjektima čak 41%. Ukupno je više od 90.000 registriranih aktivnih obrta, a prevladavaju obrti u aktivnom radu, obrti čije se djelatnosti obavljaju tijekom cijele godine i nepovlašteni obrti.

Prije nego što se počne opširnije pisati o obrtu i njegovim osnovnim obilježjima, podjelama i načinu poslovanja, potrebno je definirati i prikazati klasifikaciju poduzeća i njegovu podjelu prema organizacijskim i pravnim oblicima.

Poduzeće se najčešće promatra kao sustav koji predstavlja dio, odnosno podsustav nekog šireg okruženja. Može se definirati kao samostalna organizacija koja obavlja ekonomsku djelatnost radi zarade odnosno stvaranja profita prema kojem se gleda uspješnost njegovog poslovanja. Poduzeće je temeljna jedinica gospodarskog sustava i njegov najznačajniji podsustav. (Žager, Mamić Sačer, Sever, Žager, 2008, str. 14-15)

Kao i što je to slučaj kod većine djelatnosti, glavni cilj i svrha poduzeća je stvaranje dobiti odnosno profita u odnosu na nastale troškove tijekom poslovanja. Nakon njegovog definiranja, potrebno ga je klasificirati na manje jedinice prema kriterijima klasifikacije.

Žager i Dečman (2015.) klasificiraju poduzeća na:

- mala poduzeća
- srednja poduzeća
- velika poduzeća

Nakon definiranja poduzeća i njegove podjele na mala, srednja i velika prema kriterijima klasifikacije, potrebno je definirati pojam i prikazati organizaciju i vrste malih i srednjih poduzeća i poduzetnika kako bi se lakše baziralo na obrt i obrtnike koji se ubrajaju u mala i srednja poduzeća i poduzetnike, kao i njihov način poslovanja i njihovog praćenja što je i glavna tema ovog rada.

2.1. Obrt kao sastavnica malog i srednjeg poduzetništva

Autori definiraju mala i srednja poduzeća na sljedeći način:

Mala i srednja poduzeća predstavljaju posebno značajan segment gospodarstva svih zemalja svijeta. U većini zemalja ona čine više od 95% ukupno registriranih subjekata. Osim velikog broja registriranih subjekata njihov značaj za gospodarski razvoj neke zemlje ogleda se i u ostvarivanju prihoda, stvaranju dodane vrijednosti kao i zapošljavanja velikog broja ljudi. (Žager, Dečman, 2015, str. 3)

Nakon definicije malih i srednjih poduzeća, slijede njegovi organizacijski i pravni oblici te podjela malih i srednjih poduzetnika na osnovne skupine u kojima se nalaze i obrtnici.

Kao najčešće oblike pravnog organiziranja malog i srednjeg poduzetništva, Žager i Dečman (2015) navode:

- obrt
- društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.)
- dioničko društvo (d.d.)

Pojam obrt podrazumijeva samostalno i trajno obavljanje gospodarske djelatnosti fizičkih osoba za ciljem ostvarivanja dobiti. Dakle, obrtnik je fizička osoba koja trajno obavlja određenu djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a može i zapošljavati i druge ili članove obitelji. Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) predstavlja oblik organiziranja trgovačkog društva gdje jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba ulaže temeljni ulog sukladno dogovorenom udjelu. Taj ulog može biti u obliku novca, stvari ili prava, udjeli ulagača ne moraju biti jednaki. Dioničko društvo (d.d.) osniva se emisijom tj. prodajom dionica koje se u većini slučajeva razmjenjuju za novac, ali mogu se razmijeniti za stvari ili prava. Dionički kapital podijeljen je u jednake dijelove odnosno dionice od kojih dioničari ostvaruju određena prava. (Žager, Dečman, 2015, str. 12)

Kod razmišljanja i izbora između otvaranja obrta ili nekog od društava, važno je naglasiti da obrt, za razliku od d.o.o. nije pravna osoba i ne nudi korist korporativne zaštite.

Obrt je način obavljanja gospodarske djelatnosti od strane fizičke osobe, tako da obrt ne može stjecati prava i obveze. Prema članku 36. Zakona o obrtu koji je trenutno na snazi, obrtnici za obveze koje nastaju u obavljanju obrta i dalje odgovaraju cjelokupnom svojom imovinom. (Levačić, 2015)

Svi od navedenih oblika imaju svoje računovodstvene i porezne regulative. Navedene poslovne subjekte možemo svrstati u dvije skupine a to su pravne i fizičke osobe. U nastavku na Slici 1 prikazana je podjela malih i srednjih poduzetnika.

Slika 01: Podjela malih i srednjih poduzetnika (Prema: Žager, Dečman, 2015)

Definiranjem poduzeća, malih i srednjih poduzeća te njihovom klasifikacijom i organizacijom prema pravnim oblicima, obrtnici se jasno mogu svrstati u male i srednje poduzetnike koji su fizičke osobe i obveznici su poreza na dohodak. Nakon malog uvoda o poduzećima, u nastavku, odnosno sljedećim poglavljima i potpoglavljima pisat će se o glavnoj temi ovog rada, a to je obrt, obrtnici i njihovo poslovanje.

2.2. Osnovna obilježja obrta i obrtnika

Obrt i obrtničko poslovanje uređuje se mnogobrojnim zakonima i pravilnicima. Prema Zakonu o obrtu (NN 143/13 (NN 127/19)) obrt je samostalno i trajno obavljanje gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba s ciljem postizanja dohotka ili dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga. Dopušta se svaka gospodarska djelatnost koja nije zakonom zabranjena. Odnosi se na trajno obavljanje djelatnosti, gdje se podrazumijevaju

i slučajevi kada obrtnik prijavljuje privremenu obustavu obavljanja obrta, a to mora prijaviti nadležnom upravnom tijelu.

Ukratko, obrt možemo definirati kao gospodarsku djelatnost kojom fizička osoba, odnosno obrtnik obavlja određenu djelatnost u svoje ime i na svoj račun i na taj način ostvaruje zaradu što je i svrha njegova poslovanja. Zarada koju ostvaruje može biti u obliku dobiti ili dohotka. No, kada se priča o obrtu, uobičajeno se podrazumijevaju obrti koji se nalaze u sustavu poreza na dohodak i o takvima će se govoriti u ovom radu. Obrti koji se nalaze u sustavu poreza na dohodak svoje poslovne knjige vode prema jednostavnom knjigovodstvu i orijentiraju se prema načelu blagajne i praćenju poreznih propisa.

2.2.1. Otvaranje obrta i uvjeti za obavljanje

Obrtnik da bi započeo sa radom mora za njega dobiti dozvolu i ispunjavati određene uvjete. Dozvolu za rad izdaje nadležni ured državne uprave. Da bi se dobila dozvola tj. obrtnica moraju se zadovoljavati uvjeti određeni Zakonom o obrtu a raspoređeni su na opće i posebne uvjete. Žager i Dečman (2015, str. 286) navode opće i posebne uvjete koje fizička osoba mora ispuniti:

- da pravomoćnom presudom, rješenjem o prekršaju ili odlukom Suda časti Hrvatske obrtničke komore nije izrečena sigurnosna mjera zabrane ili zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti.
- da ima pravo korištenja prostorom ako je to potrebno za obavljanje obrta.

Posebni uvjeti su:

- stručna osposobljenost, odgovarajuća stručna sprema ili položen majstorski ispit, ako se radi o vezanom obrtu (dodatno i postojanje povlastice ako se radi o povlaštenom obrtu)
- udovoljavanje posebnim zdravstvenih uvjetima ako je to propisano zakonom.

Ukoliko su uvjeti ostvareni po pozitivnom rješenju obrt se upisuje u Obrtni registar koji vodi nadležni županijski ured. On je javan i može mu pristupiti svaka zainteresirana osoba putem interneta. Kao dozvolu za rad dobiva obrtnicu. Nakon upisa u Obrtni registar obrtnik je dužan započeti s radom najkasnije u roku godine dana, a najkasnije 8 dana prije početka obavljanja obrta dužan je prijaviti to nadležnom uredu državne uprave. Županijski ured dužan je proslijediti informacije o početku rada nadležnim državnim institucijama. Na taj način obrtnik

postaje poduzetnik u pravom smislu te riječi i ima sva prava i obveze koje proizlaze iz poduzetničke djelatnosti. (Žager, Dečman, 2015, str. 286-288)

2.2.2. Prestanak poslovanja obrta

Rad obrta moguće je privremeno obustaviti pod određenim uvjetima. Također, u određenim slučajevima dolazi do prestanka djelovanja obrta i brisanja iz Obrtnog registra.

Obrtnik prema Zakonu o obrtu (NN 143/13 (NN 127/19)) može privremeno obustaviti obavljanje obrta u trajanju:

- do jedne godine
- dulje od jedne godine u slučaju bolesti ili nastupa više sile
- do tri godine kada koristi porodiljni dopust do navršene treće godine djetetova života, odnosno osme godine djetetova života kada koristi pravo na njegu djeteta s težim smetnjama u razvoju

Obrt može prestati djelovati odjavom ili silom zakona. Kada obrtnik svojevolumno odluči odjaviti obrt tada mora u pisanom obliku predati zahtjev za odjavu obrta. Kao slučajeve prestanka obrta silom zakona, Žager i Dečman (2015.) navode:

- smrt obrtnika ako se ne nastavi vođenje obrta, tj. ako nasljednici obrta ne prenesu obrt na sebe ili ako u roku od 60 dana od smrti obrtnika propuste učiniti isto te na taj način izgube pravo prijenosa obrta
- ako je obrtnik pravomoćnom sudskom presudom osuđen na kaznu zatvora za kazneno djelo povezano s obavljanjem obrta
- ako obrtnik ne započne obavljati obrt u roku godine dana od dana izdavanja obrtnice
- ako je obrtniku izrečena zaštita mjera ili mjera sigurnosti zabrane obavljanja obrta za vrijeme duže od 3 mjeseca
- ako obrtnik ne započne s obavljanjem obrta u roku od 30 dana nakon isteka roka privremene obustave obavljanja obrta
- ako Sud časti Hrvatske obrtničke komore donese odluku o prestanku obavljanja obrta za vrijeme duže od tri mjeseca
- ako nadležno ministarstvo, odnosno drugo tijelo čija je nadležnost propisana propisom oduzme ili ne produži obrtniku povlasticu, odnosno dozvolu

- ako nadležno tijelo utvrdi da je obrtniku izdana obrtnica na temelju nevjerodostojnih isprava
- ovršnošću rješenja nadležnog suda o zaključenju stečajnog postupka
- ako obrtnik ne ishodi dozvolu za boravak i rad sukladno posebnom propisu

Odjavom obrta ili prestankom po sili zakona, obrt se po pravomoćnosti rješenja o prestanku obrta briše iz Obrtnog registra.

2.3. Vrste obrta

Specifičnost obavljanja obrta i način utvrđivanja porezne obveze utječe na dodatne vrste obrta odnosno naziva koji se pojavljuju uz obrt. Obrt se može razvrstati prema različitim kriterijima promatranja. Ove vrste obrta su važne jer one točno pokazuju o kakvom je obrtu riječ i kakva su očekivanja od tog obrta. Vrste obrta prema kriterijima prikazane su u Tablici 1 u nastavku.

Tablica 1: Vrste obrta

KRITERIJ	VRSTA OBRTA
Vrsta djelatnosti i potrebna stručna sprema	<ul style="list-style-type: none"> • slobodni obrt • vezani obrt • povlašteni obrt
Plaćanje poreza	<ul style="list-style-type: none"> • „dohodaši“ (obveznici poreza na dohodak) • „dobitaši“ (obveznici poreza na dobit)
Trajanje obrta	<ul style="list-style-type: none"> • trajni obrt • sezonski obrt
Dodatni status	<ul style="list-style-type: none"> • tradicijski obrt • umjetnički obrt

(Izvor: Žager i Dečman, 2015)

Iz tablice je uočljivo da se obrti klasificiraju na više vrsti, prema različitim kriterijima. Ipak, temeljne vrste obrta su one koje dijelimo prema vrsti djelatnosti i potrebnoj stručnoj spremi a to su slobodni, vezani i povlašteni obrti. Te su vrste definirane Zakonom o obrtu kao i uvjeti za pokretanje istih.

Obrti mogu biti:

- slobodni
- vezani
- povlašteni

Slobodni obrti su oni koji nisu uvjetovani stručnom osposobljenošću, odnosno ne traži se stručna osposobljenost ili majstorski ispit. Potrebno je ispuniti opće uvjete za otvaranje obrta. Vezani obrti su oni za čije se obavljanje, osim općih uvjeta, traži ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit, može ga obavljati fizička osoba sa odgovarajućom stručnom spremom. Povlašteni obrti su oni obrti koji se smiju obavljati isključivo na temelju dozvole koju izdaje nadležno tijelo. (Šoić, Zeljko, 2001, str. 11)

Slobodni obrti su najširi i najzastupljeniji oblik obrta iz razloga što se za njega ne traži nikakva stručna sprema, odnosno ispit o osposobljenosti. Vezani obrti zahtijevaju određena znanja vezana uz djelatnost obrta i položen ispit a to se odnosi npr. na automehaničare, mesare, kuhare, staklare, pekare, slastičare, frizere itd. Povlašteni obrti zahtijevaju odobrenje nadležnog tijela a to se odnosi npr. na proizvodnju i prodaju oružja. To je temeljna podjela obrta prema vrstama i definirana je Zakonom. Još se razlikuju i obrti prema trajanju gdje postoje trajni i sezonski. Trajni su oni koji se obavljaju tijekom cijele godine, dok se sezonski obrti mogu obavljati najviše 9 mjeseci tijekom jedne godine. Prema plaćanju poreza, razlikuju se „dohodaši“ i „dobitaši“, obveznici poreza na dohodak odnosno na dobit. U ovom će se radu pisati o obrtnicima obveznicima poreza na dohodak. Tradicijski obrti zahtijevaju određeno poznavanje nekih vještina, a njihov način rada se bazira na tradicijsku kulturu te neke lokalne, regionalne ili narodne običaje. Umjetnički obrti su oni čiji proizvodi i usluge naglašavaju kreativnost i sposobnost nekog umjetnika. Tradicionalni i umjetnički obrti nisu previše privlačni i zato su najmanje popularni od svih vrsta obrta, pogotovo u današnje vrijeme kada prevladava tehnologija i tradicija se zanemaruje.

3. Poslovne knjige obrtnika

Nakon definiranja obrta, njegovih osnovnih obilježja i karakteristika kao što su postupak i uvjeti otvaranja i zatvaranja, njegove razlike od društava, podjele na vrste, ovo poglavlje će se baviti računovodstvom obrtnika odnosno poslovnim knjigama obrtnika koji su u sustavu poreza na dohodak. Kada je riječ o vođenju poslovnih knjiga obrtnika i računovodstvu obrtnika, uobičajeno se podrazumijeva jednostavno knjigovodstvo odnosno načelo blagajne. Postoji još i dvojno knjigovodstvo odnosno načelo nastanka događaja koje primjenjuju obrtnici obveznici poreza na dobit. Ovo poglavlje će prikazivati poslovne knjige koje vode obrtnici u sustavu poreza na dohodak, njihova temeljna obilježja, izgled i karakteristike.

Kao i poduzeća, obrtnici također moraju voditi poslovne knjige. Poslovne knjige koje vode obrtnici, razlikuju se od poslovnih knjiga koja vode poduzeća, kako po nazivu tako i po njihovom načinu vođenja. Poslovne knjige obrtnika najčešće se vode zbog poreznih propisa, u kojima je navedeno da su obvezne poslovne knjige (Žager, Dečman, 2015, str. 291):

- knjiga primitaka i izdataka
- popis dugotrajne imovine
- knjiga prometa
- evidencija tražbina i obveza

Za njihovo vođenje postoje razna računovodstvena načela koja primjenjuju svi poslovni subjekti. Kada se priča o računovodstvu i poslovnim knjigama obrtnika tada se podrazumijeva jednostavnije poslovanje i jednostavniji način vođenja poslovnih knjiga. Kod načela blagajne poslovni se događaj evidentira kada se primi ili isplati novac, a ne kad događaj nastane. Načelo blagajne primjenjuju obrtnici i slobodna zanimanja. (Žager i Dečman, 2015, str. 291)

U nastavku će biti opisane navedene poslovne knjige obrtnika a to su: knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa i evidencija tražbina i obveza.

3.1. Knjiga primitaka i izdataka

Knjiga primitaka i izdataka (KPI) temeljna je poslovna knjiga obrtnika u koju se unose svi poslovni primici i poslovni izdaci, a služi kao podloga za utvrđivanje dohotka i porezne obveze. Tu je važno naglasiti poslovni primitak i poslovni izdatak, iz razloga što pojmovi primitak i izdatak nisu ista stvar kao i poslovni primitak i poslovni izdatak. Postoje primici koji

se ne smatraju poslovnim primicima, npr. primitak po osnovi odobrenog kredita od banke. Također, postoje izdaci koji se ne tretiraju kao poslovni izdaci, npr. otplata kredita ili plaćanje predujma poreza na dohodak. Kod pojmova poslovni primitak i poslovni izdatak misli se samo na porezno priznate transakcije i temeljem kojih se utvrđuje dohodak obrtnika. Odredbe Zakona o porezu na dohodak temelj su za unos podataka u poslovne knjige. (Žager i Dečman, 2015, str. 292)

Poslovni primici i poslovni izdaci se sukladno propisima mogu definirati na sljedeći način: „Poslovni primici su sva dobra (novac, stvari, materijalna prava, usluge i drugo) koja su poreznom obvezniku u okviru njegove samostalne djelatnosti pritekla u poreznom razdoblju.“ (Žager i Dečman, 2015, str. 292)

„Poslovni izdaci su svi odljevi dobara poreznog obveznika tijekom poreznog razdoblja radi stjecanja, osiguranja i očuvanja poslovnih primitaka. U poslovne izdatke ulaze oni izdaci koji su izravno vezani za obavljanje djelatnosti.“ (Žager i Dečman, 2015, str. 292)

Na Slici 2 u nastavku prikazana je knjiga primitaka i izdataka. Kao što možemo vidjeti, u knjigu primitaka i izdataka unose se osnovni podaci o porezom obvezniku (naziv djelatnosti, šifra djelatnosti, ime i prezime, adresa, OIB) te podaci o primicima i izdacima. Unosi se datum nastalih primitaka ili izdataka, broj temeljnice, opis isprave, iznos nastalih primitaka ili izdataka klasificiranih u 3 skupine: u gotovini, na žiroračun, u naravi. Unosi se i PDV u primicima ili izdacima. U stupce 5, 6 i 7 Knjige primitaka i izdataka unose se podaci o ukupnim primicima s naplaćenim PDV-om, dok se u stupce 10, 11 i 12 unose podaci o ukupnim izdacima, uključujući i izdatke iz 33. stavka 1. točaka 1. i 5. Zakona, s plaćenim porezom na dodanu vrijednost koji se unose u stupac 14 i oduzimaju se od ostalih izdataka.

Porezni obveznik dužan je u Knjizi primitaka i izdataka ili drugim evidencijama osigurati podatke o dnevnom gotovinskom prometu. Porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost i vode evidencije o dnevnom gotovinskom prometu prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, mogu u stupac 5 Knjige primitaka i izdataka gotovinski promet upisivati u jednom iznosu za cijelo obračunsko razdoblje, u rokovima propisanim za utvrđivanje obveze PDV-a. Ako nisu obveznici PDV-a, gotovinski promet mogu upisivati u jednom iznosu za prethodni mjesec. Podaci se u Knjigu primitaka i izdataka moraju unijeti najkasnije do 15. u mjesecu za prethodni mjesec. Obveznici PDV-a obvezni su unos podataka u Knjigu primitaka i izdataka obaviti u roku propisanom za uplatu PDV-a. (Pravilnik o porezu na dohodak, NN 10/17 (NN 01/21))

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

I. OPĆI PODACI O POREZNO OBVEZNIKU														
1. NAZIV DJELATNOSTI											ŠIFRA DJELATNOSTI			
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
3. ADRESA PREBIVALIŠTA /UOBIČAJENOG BORAVIŠTA														
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
II. PODACI O PRIMICIMA														
R. BR.	NADNEVAK PRIMITKA / IZDATKA	BROJ TEMELJICE	OPIS ISPRAVA	PRIMICI			PDV U PRIMICIMA	UKUPNI PRIMICI	IZDACI			PDV U IZDACIMA	IZDACI IZ ČL. 33. ST. 1. T. 1. I. 5.	UKUPNO DOPUŠTENI IZDACI
				U GOTOVINI	NA ŽIRO - RAČUN	U NARAVI			U GOTOVINI	PUTEM ŽIRO - RAČUNA	U NARAVI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)

Slika 02: Obrazac KPI (Izvor: Hrvatska obrtnička komora, 2019)

U knjizi primitaka i izdataka predviđeno je i posebno iskazivanje PDV-a za obrtnike koji nisu u sustavu PDV-a. Za one obrtnike koji su istovremeno u sustavu PDV-a i sustavu dohotka, iznos PDV-a ne predstavlja poslovni primitak ili izdatak te ni ne utječe na utvrđivanje dohotka. U knjigu primitaka i izdataka unose se samo porezno priznati primici i izdaci i koji sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak utječu na utvrđivanje dohotka. (Žager i Dečman, 2015, str. 294.)

3.2. Popis dugotrajne imovine

U skupini obveznih poslovnih knjiga obrtnika nalazi se i popis dugotrajne imovine. Popis dugotrajne imovine služi za utvrđivanje troška amortizacije, koji se u Knjizi primitaka i izdataka evidentira kao izdatak u naravi te na taj način umanjuje iznos dohotka. U popis dugotrajne imovine, kao što sam naziv govori, unosi se sva dugotrajna imovina kojom raspolaže obrtnik i koja je u njegovom vlasništvu. Prema aktualnim propisima, tu se unosi samo imovina čija je pojedinačna nabavna vrijednost veća od 3.500kn i čiji je vijek trajanja duži od godine dana. Ako je vrijednost nabavljene dugotrajne imovine manja od 3.500kn, tada se taj iznos unosi u KPI kao izdatak. Imovina se u knjigu unosi pojedinačno redosljedom nabave. Ako se radi o dugotrajnoj materijalnoj imovini, unos se provodi neovisno o tome je li iznos fakture plaćen, a kod dugotrajne nematerijalne imovine poštuje se načelo blagajne, odnosno kada je iznos plaćen. (Žager i Dečman, 2015, str.294-295)

Na slici 3 prikazan je popis dugotrajne imovine gdje je vidljivo da se u njega unose opći podaci o obrtniku, odnosno poreznom obvezniku a to su: naziv djelatnosti, ime i prezime poduzetnika, adresa, OIB. Unose se i podaci o dugotrajnoj imovini poput naziva, broj isprave i datum, nabavna i knjigovodstvena vrijednost, vijek trajanja, stopa i svota otpisa, knjigovodstvena vrijednost na kraju godine, oznaka i datum otuđenja dugotrajne imovine.

Obrazac DI

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31.12.____. GODINE

I. OPĆI PODACI O POREZKOM OBVEZNIKU										
1. NAZIV DJELATNOSTI										
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA										
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
II. PODACI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI										
R. BR.	NAZIV STVARI ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/ NADNEVAK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJANJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNJIGOVOD. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE	AOP OZNAKA DUG. IM. ¹	DATUM OTUĐENJA DUGOTRAJNE IMOVINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

¹ 001 - GRAĐEVINSKI OBJEKTI, 002 - BRODOVI VEĆI OD 1000 BRT, 003 - OSNOVNO STADO, 004 - NEMATERIJALNA IMOVINA, 005 - OSOBNI AUTOMOBILI, 006 - OPREMA, 007 - VOZILA (OSIM OSOBNIH AUTOMOBILA), 008 - MEHANIZACIJA, 009 - RAČUNALA, RAČUNALNA OPREMA I PROGRAMI, 010 - OPREMA ZA RAČUNALNE MREŽE, 011 - MOBILNI TELEFONI, 012 - ALATI, POGONSKI INVENTAR, 013 - OSTALA NESPOMENUTA DUGOTRAJNA IMOVINA

Slika 03: Obrazac DI (Izvor: Porezna uprava, 2020)

Osnovica za obračun amortizacije je nabavna vrijednost. Prema propisima, nabavna vrijednost uključuje kupovnu vrijednost umanjenu za popuste u računu, carine, uvozne pristojbe, nepovratne poreze, izdatke prijevoza, izdatke pripreme prostora za građenje, instaliranja opreme i ostale izdatke nastale u postupku dovođenja sredstva. Iznos amortizacije umanjuje knjigovodstvenu vrijednost sve dok se sredstvo u potpunosti ne otpiše. Dugotrajna imovina se u popisu prati od dana nabave pa sve do potpunog otpisivanja. Ako se imovina koja nije u potpunosti otpisana proda, preostala knjigovodstvena vrijednost se prenosi u KPI kao izdatak u naravi. Popis dugotrajne imovine vrlo je važna poslovna knjiga, ne samo za obrtnika nego i za Poreznu upravu. (Žager i Dečman, 2015, str. 296)

Godišnja stopa amortizacije utvrđuje se prema vijeku trajanja dugotrajne imovine prema skupini u koju je imovina razvrstana sukladno Zakonu o porezu na dobit. Svota otpisa u popisu dugotrajne imovine dobije se na način da se nabavna vrijednost pomnoži za stopom amortizacije i podijeli sa 100. Knjigovodstvena vrijednost na kraju godine dobije se da se od knjigovodstvene vrijednost oduzme iznos otpisa. Popis DI sastavlja se za svaku godinu i zaključuje se sa stanjem zadnjeg dana kalendarske godine, odnosno 31.prosinca. (Hrvatska obrtnička komora, 2019)

3.3. Knjiga prometa

Knjiga prometa poslovna je knjiga u koju se unosi dnevni promet ostvaren prodajom proizvoda ili pružanjem usluga. Primici naplaćeni u gotovini ili čekovima kao ekvivalentu novca evidentiraju se na kraju radnog dana. Izgled i sadržaj uređen je poreznim propisima a osim osobnih podataka (djelatnost, ime i prezime, adresa, OIB) sadrži i podatke poput rednog broja, datuma, broj i opis isprave temeljem koje se unosi promet, iznos naplaćen u gotovini ili čekovima ili bezgotovinski iznos te ukupno naplaćen iznos (zbroj gotovinskoj i bezgotovinskog iznosa). Iznos naplaćen bezgotovinskim putem popunjava porezni obveznik koji porez na dohodak plaća u paušalnom iznosu u skladu s Pravilnikom. Obrazac KPR propisan je Pravilnikom o porezu na dohodak i njegov je sastavni dio. (Hrvatska obrtnička komora, 2019) Prikazana je u nastavku na Slici 4.

KNJIGA PROMETA

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNIKU						
1. NAZIV DJELATNOSTI				ŠIFRA DJELATNOSTI		
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA						
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
II. PODACI O POSLOVNOJ JEDINICI						
1. NAZIV						
2. ADRESA						
R. BR.	NADNEVAK	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA O PRIMICIMA U GOTOVINI	IZNOS NAPLAĆEN U GOTOVINI / ČEKOVIMA	IZNOS NAPLAĆEN BEZGOTOVINSKIM PUTEM ¹	UKUPNO NAPLAĆENI IZNOS
1	2	3	4	5	6	7 (5+6)

¹ Popunjava porezni obveznik koji porez na dohodak od samostalne djelatnosti plaća u paušalnom iznosu u skladu s Pravilnikom o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti

Slika 04: Obrazac KPR (Izvor: Porezna uprava, 2020)

Podaci o gotovinskom prometu iz knjige prometa prenose se u knjigu primitaka i izdataka. Ako obrtnik obavlja djelatnost na više prodajnih mjesta, knjiga prometa vodi se zasebno za svako prodajno mjesto. Prodaja na gotovinu evidentira se u knjizi prometa, a prodaja s odgodom plaćanja u evidenciji o tražbinama i obvezama. Zbrajanjem podataka iz knjige prometa i evidencije o tražbinama i obvezama dobiva se podatak o ukupno ostvarenom prometu nekog obračunskog razdoblja, a služi i za dodatnu kontrolu utvrđenog dohotka. U Zakonu o porezu na dohodak navedeno je u kojim se slučajevima knjiga prometa ne mora voditi a to su:

- ako obrtnik nije obveznik PDV-a, prodaje samo na jednom mjestu i podatke o gotovinskom prometu osigurava direktno u KPI
- ako je dužan voditi evidenciju o gotovinskom prometu po posebnim zakonima

Informacija o gotovinskom prometu mora postojati neovisno u kojoj se knjizi evidentira. Informacija o količini dnevnog gotovinskog prometa vrlo je značajna za praćenje gotovine u svim poslovnim subjektima, a posebno kod obrta. (Žager i Dečman, 2015, str 299-300)

3.4. Evidencija o tražbinama i obvezama

Kao i svi poduzetnici, obrtnici također moraju voditi evidenciju o potraživanjima i obvezama. U nju se upisuju ulazni i izlazni računi radi lakšeg upravljanja novčanim tokom i likvidnošću. Ova evidencija uvijek je bila dio poslovnih knjiga, a sadržaj se s vremenom mijenjao i prilagođavao potrebama vremena u kojem se ona vodila. Danas se koristi kao podloga za obračun i kontrolu PDV-a, a nekad je bila namijenjena kontroli poslovanja s kupcima i dobavljačima. U ovu knjigu se kronološkim redom unose svi ulazni i izlazni računi osim onih naplaćenih ili plaćenih na način koji ima obilježja gotovinskog plaćanja. Vodi se sustavom jednostavnog knjigovodstva, bez protustavke. Iz te evidencije može se saznati koliko je obveza podmireno, odnosno potraživanja naplaćeno. Isto tako, može se utvrditi tko je sve dužan i koliko je dužan, kao i koliko je dug obrtnika drugima. To je vrlo važno obrtnicima, posebno za lakše upravljanje novčanim tokovima i stoga bi je, čak i da nije propisana kao obvezna, vodio svaki obrtnik. (Žager i Dečman, 2015, str. 296-297)

Obrazac TO

EVIDENCIJA O TRAZBINAMA I OBVEZAMA

I. PODACI O POREZNOBOM OBVEZNIKU											
1. IME I PREZIME											
2. ADRESA											
3. NAZIV I ADRESA DJELATNOSTI											
II. PODACI O TRAZBINAMA I OBVEZAMA											
R.BR.	KUPAC/DOBAVLJAČ	IZLAZNI RAČUNI					ULAZNI RAČUNI				
		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO		BROJ	NADNEVAK	IZNOS	NAPLAĆENO	
					NADNEVAK	IZNOS				NADNEVAK	IZNOS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Slika 05: Obrazac TO (Izvor: Porezna uprava, 2020)

Na Slici 5 iznad prikazan je Obrazac TO odnosno evidencija o tražbinama i obvezama. Osim podataka o porezno obvezniku (ime i prezime, adresa, naziv i adresa djelatnosti) sadrži

i podatke o tražbinama i obvezama koje osim rednog broja i naziva kupca ili dobavljača, sadrži i podatke o izlaznim i ulaznim računima, broj računa, nadnevak, iznos te nadnevak i iznos naplaćenog izlaznog/ulaznog računa.

Porezni obveznici koji vode knjigu ulaznih i izlaznih računa ne trebaju voditi evidenciju o tražbinama i obvezama. Porezni obveznici koji vode knjigu ulaznih i izlaznih računa prema plaćenim odnosno naplaćenim računima, trebaju voditi i Evidenciju o tražbinama i obvezama. (Pravilnik o porezu na dohodak, NN 10/17 (NN 01/21)) Zakonom odnosno Pravilnikom o PDV-u propisane su obvezne evidencije u koje se unose određeni zahtijevani podaci. To su:

- knjiga ulaznih računa
- knjiga izlaznih računa

Knjiga ulaznih i izlaznih računa treba osigurati propisane podatke kao što su: redni broj zapisa u knjizi (broj URA/IRA), naziv i OIB kupca/dobavljača, broj računa i datum izdavanja, vrijednost oporezivih isporuka (osnovica, iznos PDV-a, ukupni iznos), vrijednost neoporezivih isporuka. Način obračuna PDV-a, utvrđivanja porezne obveze i ostalo detaljnije je definirano Zakonom o porezu na dodanu vrijednost kao i pripadajućem Pravilniku. (Žager i Dečman, 2015, str. 299)

U nastavku na Slici 6 i Slici 7 nalazi se knjiga ulaznih računa (Obrazac U-RA) i knjiga izlaznih računa (Obrazac I-RA).

3.4.1. Knjiga ulaznih računa

Obrazac U-RA

POREZNI OBVEZNIK:

(NAZIV/IME I PREZIME) _____

(ADRESA: MJESTO, ULICA I BROJ) _____

(BROJČANA OZNAKA (ŠIFRA) DJELATNOSTI PREMA NACIONALNOJ KLASIFIKACIJ) _____

(PDV ID. BR./OIB) _____

KNJIGA PRIMLJENIH (ULAZNIH RAČUNA)

- IZNOS U KUNAMA I LIPAMA -

RED. BROJ	RAČUN		DOBAVLJAČ (ISPORUČITELJ DOBARA ILI USLUGA)						PRETPOREZ						
	BROJ	DATUM	NAZIV - IME I PREZIME I SIEDIŠTE/ PREGIBALIŠTE ILI OBIČAJNO BORAVIŠTE	PDV ID. BR./ OIB	POREZNA OSNOVICA			UKUPNI IZNOS RAČUNA S PDV-om	UKUPNO	5%		13%		25%	
					5%	13%	25%			MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI	MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI	MOŽE SE ODBITI	NE MOŽE SE ODBITI
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (11+12+13+14+15+16)	11	12	13	14	15	16

Slika 06: Obrazac U-RA (Izvor: Porezna Uprava, 2020)

3.4.2. Knjiga izlaznih računa

Obrazac I-RA

POREZNI OBVEZNIK:

(NAZIV/IME I PREZIME)

(ADRESA: MJESTO, ULICA I BROJ)

(BROJČANA OZNAKA (ŠIFRA) DJELATNOSTI
PREMA NACIONALNOJ KLASIFIKACIJ)

(PDV ID. BR. / OIB)

KNJIGA IZDANIH (IZLAZNIH RAČUNA)

- IZNOS U KUNAMA I LIPAMA -

RED. BROJ	R A Č U N		K U P A C (PRIMATELJ DOBRA ILI USLUGA)		IZNOS (S PDV-OM)	NE PODLIJEŽE OPOREZIVANJU I OSLOBODENO PDV-OM											OPOREZIVO					
	BROJ	DATUM	NAZIV - IME I PREZIME I SIEDIŠTE/ PREBIVALIŠTE E ILI UOBICAJENO BORAVIŠTE	(PDV ID. BR./ OIB)		IZDANJE POTREBNI POREZNI OBVEZI	ISPORUKA POSREDOVANJE U DRUGOJ DRUŠTVAMA I POSREDOVANJE DOBROTA	UNIJARJEU OBVJESNE LUSTARJEU OBVJESNE LUSTARJEU	ISPORUKA POSREDOVANJE U DRUGOJ DRUŠTVAMA I POSREDOVANJE DOBROTA	SASTAVLJANJE POSTAVLJANJE DOBROTA DRUGOJ DRUŠTVAMA I POSREDOVANJE DOBROTA	ISPORUKA POSREDOVANJE U DRUGOJ DRUŠTVAMA I POSREDOVANJE DOBROTA	U TUŽEASTVU U TUŽEASTVU	IZVODNE ISPORUKE	OSTALA OSLOBODENJA	5%		13%		25%			
															OSNOVICA	POREZ	OSNOVICA	POREZ	OSNOVICA	POREZ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	

Slika 07: Obrazac I-RA (Izvor: Porezna Uprava, 2020)

4. Oporezivanje porezom na dohodak

Uobičajeno, kada se priča o obrtu, u praksi se najčešće pod pojmom obrta podrazumijevaju obrti koji su u sustavu poreza na dohodak. Obrtnici također primarno prilikom osnivanja obrta ulaze u sustav poreza na dohodak, a mogu prijeći u sustav poreza na dobit dobrovoljno ili po sili zakona. Obrtnici koji su obveznici poreza na dohodak, kao što je već navedeno, poslovne knjige vode po sustavu jednostavnog knjigovodstva na temelju načela blagajne. Prema članku 28. Zakona o porezu na dohodak, dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja i dohodak od poljoprivrede i šumarstva.

Poreznim obrtnikom smatra se obrtnik koji ostvaruje primitke od obavljanja samostalne djelatnosti obrta. Ako se dohodak ostvaruje od više fizičkih osoba zajedno, porezni obveznik je svaka od njih zasebno za svoj udio u ostvarenom dohotku. Dohodak od obrta što se utvrđuje prema poslovnim knjigama je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u istom poreznom razdoblju. Oni se utvrđuju prema njihovoj tržišnoj vrijednosti na temelju načela blagajne – primici nakon uplata, a izdaci nakon isplata. (Porezna uprava, 2020)

4.1. Utvrđivanje dohotka i prijava poreza na dohodak

Dohodak ostvaren kao rezultat obavljanja obrtničkih djelatnosti utvrđuje se kao razlika poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u određenom obračunskom razdoblju i evidentirani su u knjizi primitaka i izdataka. Obrtnici, kao obveznici poreza na dohodak, obvezni su podnijeti godišnju prijavu poreza na dohodak. No, dohodak ne mora biti osnovica za plaćanje poreza na dohodak jer su propisane razne porezne olakšice kojima je moguće umanjiti dohodak. (Žager i Dečman, 2015, str. 320-321)

Dohodak se može umanjiti poreznim olakšicama i to za iznos (Žager i Dečman, 2015, str. 321):

- plaće novozaposlenih radnika
- državne potpore za naukovanje za obrtnička zanimanja
- državne potpore za obrazovanje i izobrazbu
- izdataka za istraživanje i razvoj
- preneseni gubitak

U nastavku, u Tablici 2 prikazan je postupak utvrđivanja porezne obveze obrtnika.

Tablica 2: Utvrđivanje poslovne obveze obrtnika

POSLOVNI PRIMICI
- POSLOVNI IZDACI
= DOHODAK
- POREZNE OLAKŠICE (umanjenja)
= DOHODAK/GUBITAK NAKON OKLAŠICA
- OSOBNI ODBICI
= POREZNA OSNOVICA
POREZ NA DOHODAK
+ PRIREZ POREZU NA DOHODAK
= POREZNA OBVEZA

(Izvor: Žager i Dečman, 2015)

Nakon što se izračuna vrijednost dohotka ili gubitka, odnosno razlike poslovnih primitaka i izdataka umanjenih za porezne olakšice, potrebno je izračunati vrijednost osobnih odbitaka. Svaki obrtnik ima pravo na osobne odbitke kojima dodatno umanjuje poreznu osnovicu za sebe i uzdržavane članove svoje obitelji te ostale porezne olakšice. Porezna obveza obrtnika utvrđena je nakon izračuna poreza na dohodak uvećanog za prirez tome porezu.

Sukladno aktualnim propisima od 2021. godine stope poreza na dohodak su smanjene na 10%, 20% i 30%. Smanjenje stope od 12% na 10% smanjuje porez i prirez na dohodak ostvaren od samostalne djelatnosti u paušalnom oporezivanju, kao i porez i prirez koji se plaćaju prilikom isplate dobiti iz trgovačkih društava. Ako je iznos godišnjeg dohotka do 360.000,00kn, stopa poreza na dohodak bit će 20%, a za sve iznose iznad 360.000,00kn stopa će biti 30%. (Knjigovodstveni servis Kagor, 2021)

Kod dohotka od samostalne djelatnosti i dohotka koji se oporezuje na način propisan za samostalne djelatnosti, mjesečni predujam se utvrđuje i plaća na temelju podataka u podnesenoj godišnjoj prijavi poreza na dohodak. Utvrđeni mjesečni predujam porezni obveznici plaćaju za mjesec koji slijede iza mjeseca u kojem je istekao rok za podnošenje godišnje porezne prijave do isteka roka za podnošenje sljedeće godišnje porezne prijave. Porezni obveznik koji počinje obavljati samostalnu djelatnost ne plaća predujmove poreza na dohodak do podnošenja prve godišnje porezne prijave. (Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16 (NN 106/18))

Konačna porezna obveza obrtnika utvrđuje se na način da je od porezne obveze potrebno oduzeti već uplaćene predujmove poreza na dohodak u tijeku poslovne godine.

Razlika porezne obveze i uplaćenog predujma može biti pozitivna ili negativna. U slučaju pozitivne razlike, obrtnik ima obvezu uplate razlike poreza na dohodak prema rješenju Porezne uprave. Ako je razlika negativna, tada je ona osnova za povrat preplaćenog poreza i prireza ili će biti iskorištena kao predujam poreza za naredno obračunsko razdoblje. (Žager i Dečman, 2015, str. 322-323)

Kod prijave poreza na dohodak, uz obrazac prijave, porezni obveznici dužni su dostaviti i sljedeće dokumente:

- popis dugotrajne imovine
- izvadak iz poslovnih knjiga s podacima o ukupnim poslovnim primicima i poslovnim izdacima uz posebno iskazivanje specifičnih primitaka i izdataka
- ostale isprave (dokazi o olakšicama)

Porezni obveznici dužni su prijavu poreza na dohodak podnijeti nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svome prebivalištu ili boravištu, do kraja mjeseca veljače tekuće godine za prethodnu godinu. (Žager i Dečman, 2015, str. 323)

4.2. Paušalno oporezivanje i utvrđivanje paušalne porezne obveze

Prema Hrvatskoj obrtničkoj komori (2019), fizička osoba koja ostvaruje primitke od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, dohodak može utvrđivati u paušalnom iznosu ako ispunjava sljedeće uvjete:

- nije obveznik PDV-a
- u prethodnom poreznom razdoblju od djelatnosti nije ostvario ukupni godišnji primitak veći od iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a (300.000,00 kn)

Ukoliko tijekom poreznog razdoblja prestanu postojati uvjeti za plaćanje paušalnog poreza na dohodak, Porezna uprava ukida rješenje o plaćanju paušalnog iznosa i donosi rješenje o plaćanju predujma poreza na dohodak od samostalne djelatnosti. (Porezna uprava, 2020)

Obrtnici paušalisti nisu dužni voditi poslovne knjige, već samo Knjigu prometa (Obrazac KPR), gdje je obvezan evidentirati sve iznose naplaćene u gotovini i bezgotovinskim putem. Također je, za svaku isporuku i obavljenju uslugu dužan izdati račun propisanog sadržaja. Račun se ispostavlja u minimalno 2 primjeraka, od kojih se jedan daje kupcu, a drugi služi kao isprava za knjiženje ostvarenog prometa u KPR obrascu. Obrtnici koji račune naplaćuju

gotovinom, od 2017.godine obvezni su izdavati račune putem fiskalnih naplatnih uređaja. (Hrvatska obrtnička komora, 2019).

U nastavku, u Tablici 3 prikazan je izračun paušalne godišnje obveze za 2021. godinu.

Tablica 3: Utvrđivanje paušalne godišnje obveze za 2021. godinu

Ukupni godišnji primici (kn)	Godišnja porezna osnovica (kn)	Godišnji paušalni porez na dohodak - 10% (kn)	Prerez - 18% (kn)	Ukupno (kn)
0,00 - 85.000,00	12.750,00	1.275,00	229,50	1.504,50
85.000,01 - 115.000,00	17.250,00	1.725,00	310,50	2.035,50
115.000,01 - 149.500,00	22.425,00	2.242,50	403,65	2.646,15
149.500,01 - 230.000,00	34.500,00	3.450,00	621,00	4.071,00
230.000,01 - 300.000,00	45.000,00	4.500,00	810,00	5.310,00

(Izvor: Bašić, 2021)

U tablici su prikazani godišnji iznosi. Možemo zaključiti da paušalna osnovica čini 15% gornje granice ukupnih godišnjih primitaka. Stopa paušalnog poreza na dohodak, od 2021. godine čini 10%, a prethodnih godina bila je 12%. Iznos poreza na dohodak povećava se za iznos prireza. Zbrojem poreza i prireza dobivamo ukupan iznos paušalne porezne obveze. Paušalni obrtnici svoje poreze i prireze plaćaju kvartalno.

Razredi ukupnih primitaka utvrđuju se na način da se izračuna prosječni primitak (ukupni primitak dijeli se s brojem mjeseci obavljanja djelatnosti), a zatim godišnji primitak množenjem prosječnog primitka sa 12 mjeseci. Godišnji paušalni dohodak utvrđuje se razmjerno broju mjeseci u kojima se obavljala djelatnost i to u korist poreznog obveznika. U to se uračunava svaki puni mjesec i zadnji mjesec bez obzira na broj dana obavljanja samostalne djelatnosti u tom mjesecu. Iznos godišnjeg paušalnog dohotka, godišnji i mjesečni iznos paušalnog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak utvrđuju se obrascem PO-SD. (Porezna uprava, 2020.)

Nakon prikazivanja i opisivanja poslovnih knjiga koje moraju voditi obrtnici obveznici poreza na dohodak kao i načina oporezivanja porezom na dohodak, u nastavku će na praktičnom primjeru jednog obrta biti prikazano kako zapravo obrtnici vode svoje poslovne knjige.

5. Praktični primjer računovodstva obrtnika

Da bi se do sada napisani teorijski dio rada lakše shvatio, najjednostavnije je to prikazati praktičnim primjerima poslovnih knjiga koje vode aktivni obrtnici. U primjeru će biti prikazane poslovne knjige Staklarskog obrta Triplat I koji posluje na području Koprivničko-križevačke županije. Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) šifra djelatnosti je 23.12 – Oblikovanje i obrada ravnog stakla, a pripada području C – Prerađivačka industrija. Obrt posluje od 2000. godine. Sjedište obrta se nalazi u Koprivnici, a ono je ujedno i prebivalište vlasnika obrta. Osim u radionici koja se nalazi gdje i sjedište obrta, usluge se vrše i na terenu kod samih naručitelja. Obrt trenutno ima 3 zaposlenika od kojih je 1 vlasnik obrta. Za otvaranje obrta vlasnik nije morao imati položen majstorski ispit, ali jedan od radnika mora imati položen majstorski ispit i biti stručno osposobljen, tako da možemo zaključiti da se radi o vezanom obrtu. Obrt je u klasičnom sustavu poreza na dohodak. S obzirom da se računi naplaćuju gotovinom, obrt je obvezan izdavati fiskalne račune. Računi koje obrt izdaje i naplaćuje, izrađuju se u programu e-računi.

Primjer računa Staklarskog obrta Triplat I prikazan je na Slici 8 u nastavku. Iz primjera računa za izvršene usluge, vidi se da račun sadrži podatke (ime, adresa, poštanski broj) naručitelja usluge, podatke izvršitelja usluge odnosno obrta (naziv, adresa, poštanski broj, broj telefona, OIB, IBAN), i podatke o samom računu kao što su broj računa, mjesto, datum i vrijeme izdavanja računa, datum dospjeća i obavljanja usluge, način plaćanja, transakcijski račun, poziv na broj. Sadrži i vrstu izvršene usluge, količinu, mjernu jedinicu, cijenu bez PDV-a za 1 jedinicu mjere, postotak rabata, postotak PDV-a i vrijednost bez PDV-a. Kod izračuna ukupne cijene koju kupac mora platiti, prikazan je iznos bez PDV-a koji je ujedno i osnovica za obračun PDV-a te iznos PDV-a od 25%. Iznos koji kupac mora platiti je ukupan iznos računa s uključenim PDV-om. Osim podataka sadrži i QR kod za fiskalizaciju i ime i prezime osobe koja je izradila dokument.

[REDACTED] kod Podravske banke

[REDACTED] kod Addiko banke

OIB: [REDACTED]

R2 RAČUN br. 178/POSL1/1**Martina Gregur**

Ivana Mažuranića 27

48000 Koprivnica

Mjesto izdavanja: Koprivnica

Datum i vrijeme izdavanja: 13.07.21 10:22

Datum dospijeca: 13.07.2021

Datum obav. usluge/ispоруke: 13.07.2021

Način plaćanja: gotovina (novčanice i kovanice)

TRR: [REDACTED]

Poziv na broj: 01 1211781

#	Vrsta robe - usluge	Kol.	JM	Cijena bez PDV-a	Rab. %	PDV %	Vrijed. bez PDV
1.	Izmjena razbijenog IZO-stakla 4+16+4	1,65	m2	220,00	0%	25%	363,00
2.	Izlazak	1	kom	80,00	0%	25%	80,00

Kontrolna količina 2,65

JIR: 847bb790-391c-4aeb-932c-3685a48a2c57

ZKI: df7e4781653239a96d781bd7bd9b0368

QR kod za fiskalizaciju

www.e-URA.hr

Rekapitulacija PDV-a:	HRK
Ukupni iznos bez PDV:	443,00
Osnovica 25%	443,00
PDV 25%	110,75
Za uplatu HRK:	553,75
Već plaćeno:	553,75
Ostaje za uplatu:	0,00

obračun prema naplaćenim naknadama

Dokument pripremio/izdao:

Marinko Triplat

5.1. Poslovne knjige

Kao što je u teorijskom dijelu navedeno, obrtnici koji su u sustavu poreza na dohodak obvezni su voditi poslovne knjige prema načelu blagajne, odnosno sustavu jednostavnog knjigovodstva. Staklarski obrt Triplat I vodi Knjigu primitaka i izdataka, Knjigu ulaznih računa i Knjigu izlaznih računa koje su prikazane u nastavku.

5.1.1. Knjiga primitaka i izdataka

Knjiga primitaka i izdataka

I. OPĆI PODACI O POREZNOBOM OBVEZNIKU

1. Naziv djelatnosti : **Staklarski obrt TRIPLAT I**
 2. Adresa prebivališta/uočičajenog boravišta : 48000 Koprivnica, Donji Banovac 20
 3. OIB : ██████████

Staklarski obrt TRIPLAT I
 Proizvodnja i usluge
 48000 Koprivnica, Donji Banovac 20

II. PODACI O PRIMICIMA I IZDACIMA

(od 20.01.2020 do 31.01.2020)

R.br (0)	R.br. (1)	Nadnevak (2)	Temelj. (3)	Opis isprave (4)	Partner	P R I M I T C I					I Z D A T C I					
						Gotovina (5)	Žiro (6)	U naravi (7)	PDV (8)	Ukupno (9) 5+6+7+8	Gotovina (10)	Žiro rn. (11)	U naravi (12)	PDV (13)	iz čl.22., st.1.,t.1. i t.5 (14)	Uk.dop.izdatci (15) 10+11+12+13+14
1	Kif-1	20.01.2020		Kif br. 8-	Got.nap.bl.od 20	1.246,00	0,00	0,00	249,20	996,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2	Kif-2	20.01.2020	2	To-4, Rn.	CAFFE GRUPA	0,00	827,62	0,00	165,52	662,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
3	Kif-3	20.01.2020	30	I-9, Rn. 4-POSL1-2	POKUCSTVO d.	0,00	1.093,75	0,00	218,75	875,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
4	Kif-4	20.01.2020	33	To-32, Rn.	stolarja GAJ	0,00	1.352,50	0,00	270,50	1.082,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
5	Kif-5	21.01.2020		Kif br. 11-	Got.nap.bl.od 21	240,00	0,00	0,00	48,00	192,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
6	Kif-6	22.01.2020		Kif br. 13-	Got.nap.bl.od 22	149,50	0,00	0,00	29,90	119,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
7	Kif-7	23.01.2020		Kif br. 14-	Got.nap.bl.od 23	399,00	0,00	0,00	79,80	319,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
8	Kif-8	24.01.2020		Kif br. 16-	Got.nap.bl.od 24	100,00	0,00	0,00	20,00	80,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
9	Kif-9	27.01.2020	22	To-18, Rn.	KOMING d.o.o.	0,00	475,00	0,00	95,00	380,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
10	Kif-10	27.01.2020	23	To-20, Rn.	KOMING d.o.o.	0,00	200,00	0,00	40,00	160,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
11	Kif-11	27.01.2020	24	To-19, Rn.	KOMING d.o.o.	0,00	181,25	0,00	36,25	145,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
12	Kif-12	28.01.2020		Kif br. 18-	Got.nap.bl.od 28	353,50	0,00	0,00	70,70	282,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
13	Kif-13	29.01.2020	27	I-5, Rn. 2-POSL1-2	Muzej grada Kop	0,00	1.040,00	0,00	208,00	832,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
14	Kif-14	29.01.2020	28	To-25, Rn.	Podravka d.d.	0,00	187,50	0,00	37,50	150,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
15	Kif-15	29.01.2020	29	To-24, Rn.	Podravka d.d.	0,00	131,25	0,00	26,25	105,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
16	Kif-16	30.01.2020		Kif br. 26-	Got.nap.bl.od 30	270,00	0,00	0,00	54,00	216,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
17	Kif-1	30.01.2020	1	U-11	FORMATOR d.o	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.549,18	0,00	509,84	0,00	2.039,34
18	Kif-2	30.01.2020	12	To-1	ART d.o.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.519,29	0,00	903,86	0,00	3.615,43
19	Kif-17	30.01.2020	31	I-10, Rn. 5-POSL1-2	Pojlomehanizacij	0,00	300,00	0,00	60,00	240,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
20	Kif-18	31.01.2020	17	I-12, Rn. 6-POSL1-2	ESTER d.o.o.	0,00	260,00	0,00	52,00	208,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

2.758,00	0,00	7.045,50	7.068,47	1.413,70	5.654,77
6.048,87		1.761,37	0,00	0,00	0,00

Stranica 1

Slika 09: Knjiga primitaka i izdataka – stranica 1 (PDF)

(od 20.01.2020 do 31.01.2020)

						P R I M I T C I				I Z D A T C I							
R.br. (0)	R.br. (1)	Nadsvak (2)	Temelj. (3)	Opis isprave (4)	Partner	Gotovina (5)	Žiro (6)	U naravi (7)	PDV (8)	Ukupno (9) 5+6+7+8	Gotovina (10)	Žiro m. (11)	U naravi (12)	PDV (13)	iz čl.22., st.1.,t.1.i.t.5 (14)	Uk.dop.izdatci (15) 10+11+12-13-14	
Ukupni iznos:						2.758,00	6.048,87	0,00	1.761,37	7.045,50	0,00	7.068,47	0,00	1.413,70		0,00	5.654,77
															Saldo:	1.390,73	

Pregled poslovnih primitaka i izdataka u 2020 godini							
P R I M I T C I				I Z D A T C I			
		Ukupno	PDV			Ukupno	PDV
I	Naplata u gotovini i čekovima (5),(8)	2.758,00	551,60	I	Isplata u gotovini(10),(13)	0,00	0,00
II	Naplata putem žiro-računa (6),(8)	6.048,87	1.209,77	II	Isplata putem žiro-računa (11), (13)	7.068,47	1.413,70
III	Ostali primitci-u naravi (7),(8)	0,00	0,00	III	Ostali izdatci-u naravi (12),(13)	0,00	0,00
IV	PDV (8)	1.761,37		IV	Ukupni PDV (13)	1.413,70	
V	Ukupni primitci (I+II+III)	8.806,87		V	Ukupni izdatci (I+II+III)-14	7.068,47	
VI	Neto primitci (V-IV)	7.045,50		VI	Neto izdatci (V-IV)	5.654,77	
D o h o d a k :		1.390,73		G u b i t a k :		0,00	

Stranica 2

Slika 10: Knjiga primitaka i izdataka – stranica 2 (PDF)

Slike 9 i 10 prikazuju Knjigu primitaka i izdataka Staklarskog obrta Triplat I u razdoblju od 20.01.2020. do 31.01.2020. U nju se osim općih podataka obrtnika kao što su naziv, adresa i OIB, unosi svi primici i izdaci nastali u određenom razdoblju. Unose se redni broj, temeljnica i opis isprave, partner te skupinu u kojoj se nalazi nastali primitak ili izdatak – gotovina, žiro račun i u naravi. Unosi se iznos PDV-a i ukupan iznos umanjen za taj PDV. Na kraju se nalazi ukupni saldo i pregled poslovnih primitaka i izdataka te je utvrđen dohodak odnosno gubitak za određeno razdoblje. U prikazanom primjeru, može se zaključiti da se u odabranom razdoblju poslovalo s dohotkom, odnosno da su ukupni neto poslovni primitci bili veći od ukupnih neto poslovnih izdataka. Ukupne neto primitke ili izdatke čine ukupni zbrojeni izdaci umanjeni za PDV.

5.1.2.Knjiga ulaznih i izlaznih računa

5.1.2.1. Knjiga ulaznih računa

Knjiga ulaznih računa evidentira sve primljene račune. Osim osobnih podataka, sadrži i podatke o dobavljaču odnosno isporučitelju dobara i usluga, iznos porezne osnovice kao i ukupni iznos računa s PDV-om, te iznos pretporeza koji se može ili ne može odbiti po stopama od 5%, 13% i 25%.

Knjiga primljenih (ulaznih) računa-Redovne isporuke
 (od 01.01.2020 do 31.01.2020 godine)

Red. br.	Br. U-RE	Račun		Dobavljač (isporučitelj dobara ili usluga)					Pretporez								Datum plaćanja računa
		Broj	Datum	Naziv - ime i prezime sjedišta/prebivalište	PDV ID BROJ/OIB	Porezna osnovica			Ukupni iznos računa s PDV-om	Ukupno (11+12+13+14+15+16)	5%		13%		25%		
						5%	13%	25%			Može se odbiti	Ne može se odbiti	Može se odbiti	Ne može se odbiti	Može se odbiti	Ne može se odbiti	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1	1	018241	31.12.19	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	1,59	31,15	0,40	0,00	0,00	0,00	0,40	0,00	19.02.20	
2	2	018272	31.12.19	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	750,60	1.215,00	187,65	0,00	0,00	0,00	187,65	0,00	19.02.20	
3	3	018248	31.12.19	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	119,20	174,58	29,80	0,00	0,00	0,00	29,80	0,00	19.02.20	
4	4	500632	31.12.19	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	253,47	343,29	63,37	0,00	0,00	0,00	63,37	0,00	19.02.20	
5	5	12/2019	31.12.19	HEP OPSKRBA d.o.		0,00	821,50	0,00	929,82	106,80	0,00	0,00	106,80	0,00	0,00	19.02.20	
6	6	4518/10	31.12.19	PODRAVSKA BAN		0,00	0,00	0,00	101,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	08.01.20	
7	7	17-2-01	13.01.20	FORMATOR d.o.o.		0,00	0,00	3.656,25	4.570,31	914,06	0,00	0,00	0,00	914,06	0,00	15.01.20	
8	16	10616/2	13.01.20	GKP KOMUNALAC		0,00	0,00	67,84	0,00	76,66	0,00	0,00	8,82	0,00	0,00	09.03.20	
9	8	1-5-01	17.01.20	FORMATOR d.o.o.		0,00	0,00	383,79	479,74	95,95	0,00	0,00	0,00	95,95	0,00	17.01.20	
10	9	252-01-	18.01.20	GORICA STAKLO		0,00	0,00	4.693,68	5.867,10	1.173,42	0,00	0,00	0,00	1.173,42	0,00	04.03.20	
11	10	181/01/1	24.01.20	MAG commerce d.		0,00	0,00	2.148,33	2.685,41	537,08	0,00	0,00	0,00	537,08	0,00	21.04.20	
12	17	47/10/1	27.01.20	GKP KOMUNALAC		0,00	0,00	900,00	1.125,00	225,00	0,00	0,00	0,00	225,00	0,00	09.03.20	
13	11	61-2-01	30.01.20	FORMATOR d.o.o.		0,00	0,00	2.039,34	2.549,18	509,84	0,00	0,00	0,00	509,84	0,00	30.01.20	
14	12	64/3/2	30.01.20	ART d.o.o., Duga R		0,00	0,00	6.120,54	7.650,68	1.530,14	0,00	0,00	0,00	1.530,14	0,00	02.06.20	
15	13	987107	30.01.20	SCHACHERMAYE		0,00	0,00	241,89	302,36	60,47	0,00	0,00	0,00	60,47	0,00	19.02.20	
16	14	987107	31.01.20	SCHACHERMAYE		0,00	0,00	161,67	202,09	40,42	0,00	0,00	0,00	40,42	0,00	19.02.20	
17	15	3329-1-	31.01.20	Elektronički računari		0,00	0,00	44,00	55,00	11,00	0,00	0,00	0,00	11,00	0,00	19.02.20	
18	18	500632	31.01.20	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	285,10	357,65	71,28	0,00	0,00	0,00	71,28	0,00	10.03.20	
19	19	018272	31.01.20	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	742,86	1.172,22	185,72	0,00	0,00	0,00	185,72	0,00	10.03.20	
20	20	018248	31.01.20	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	1,17	16,45	0,29	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	10.03.20	
21	21	018248	31.01.20	T-COM, Zagreb		0,00	0,00	119,20	149,55	29,80	0,00	0,00	0,00	29,80	0,00	10.03.20	
Ukupno:					0,00		889,34	22.662,68	30.055,09	5.781,31	0,00	0,00	115,62	5.665,69	0,00		

Osnovica 0% 721,76 Može se odbiti 5.781,31
 Ukupno pretporeza 5.781,31 Ne može se odbiti 0,00

Slika 11: Knjiga ulaznih računa (PDF)

5.1.2.2. Knjiga izlaznih računa

KNJIGA IZDANIH (IZLAZNIH RAČUNA)

Knjiga izdanih (izlaznih) računa-Redovne isporuke
 (od 01.01.2020 do 31.01.2020 godine)

Red. br./ Br. I-RE	Račun		Kupac (primatelj dobara ili usluga)	PDV ID BR./OIB	IZNOS (S PDV-om)	Ne podliježe oporezivanju i oslobođeno PDV-a											Oporezivo					
	Broj/ Datum	Naziv - ime i prezime i sjedište/prebivalište				Iznos bez PDV-a	Iznos s PDV-om	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez			
																				5%	13%	25%
1	2/3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1	Got.računi	Got.nap.bi.od 14.1.2020.			600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	480,00	120,00		
2	Got.računi	Got.nap.bi.od 16.1.2020.			250,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200,00	50,00		
3	Got.računi	Got.nap.bi.od 17.1.2020.			120,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	96,00	24,00		
4	1	Podravka d.d., Koprivnica			1.112,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	890,00	222,50		
5	2	Muzej grada Koprivnica			1.040,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	832,00	208,00		
6	Got.računi	Got.nap.bi.od 18.1.2020.			435,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	348,00	87,00		
7	3	MUP RH PU Koprivničko-			141,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	113,40	28,35		
8	Got.računi	Got.nap.bi.od 20.1.2020.			1.245,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	996,00	249,00		
9	4	POKUCSTVO d.o.o., Koprivnica			1.093,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	875,00	218,75		
10	5	Poljoprivredna zadruga d.o.o., Koprivnica			300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	240,00	60,00		
11	Got.računi	Got.nap.bi.od 21.1.2020.			240,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	192,00	48,00		
12	5	ESTER d.o.o., Mail Bukovec			260,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	208,00	52,00		
13	Got.računi	Got.nap.bi.od 22.1.2020.			149,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	119,60	29,90		
14	Got.računi	Got.nap.bi.od 23.1.2020.			399,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	319,20	79,80		
15	7	TEKSTIL-KA d.o.o., Koprivnica			1.140,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	912,50	228,13		

Slika 12: Knjiga izlaznih računa – stranica 1 (PDF)

Red. br./ Br. I-RE	Račun Broj/ Datum	Kupac (primatelj dobara ili usluga) Naziv - ime i prezime i sjedište/prebivalište PDV ID BR./OIB		IZNOS (\$ PDV-om)	Ne podliježe oporezivanju i oslobođeno PDV-a											Oporezivo						
					Izuzetni priglasio porezne obveze	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 1. i 2. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 3. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 4. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 5. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 6. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 7. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 8. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 9. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 10. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 11. Direktive 2006/112/EZ	Iznos u skladu s člankom 14. stavak 12. Direktive 2006/112/EZ	5%		13%		25%	
																	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez	Osnovica	Porez
1	2/3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
16	Got.računi 24.01.20	Got.nap.bi.od 24.1.2020.,		100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	80,00	20,00	
17	8	ELMA d.o.o., Koprivnica		625,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500,00	125,00	
18	Got.računi 28.01.20	Got.nap.bi.od 28.1.2020.,		353,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	282,80	70,70	
19	9	PROTIM 01 d.o.o., Koprivnica		941,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	753,00	188,25	
20	10	Općina Mail Bukovec, Mail		875,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	700,00	175,00	
21	11	PODRAVSKA BANKA d.d.,		325,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	260,00	65,00	
22	12	HARTMANN d.o.o., Koprivnica		2.386,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.909,00	477,25	
23	13	Gradišteljstvo Vrabelj, Koprivnica		225,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	180,00	45,00	
24	14	Mik ugostiteljski obrt, vl. Jasminka		2.774,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.219,50	554,87	
25	15	ALU-KO Koprivnica d.o.o.,		1.974,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.579,50	394,87	
26	Got.računi 30.01.20	Got.nap.bi.od 30.1.2020.,		270,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	216,00	54,00	
Ukupno:				19.377,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15.502,30	3.875,57	
Ukupno osnovica PDV-a:				15.502,30	Ukupno PDV:				3.875,57													

Stranica 2

Slika 13: Knjiga izlaznih računa – stranica 2 (PDF)

Knjiga izlaznih računa prikazuje sve izdane račune kupcima za obavljene usluge u određenom razdoblju. Sadrži datum i podatke o kupcu, kao i iznos računa s PDV-om te poreznu osnovicu i iznos PDV-a ovisno o stopi po kojoj se obračunava. Na primjeru je vidljivo da se svi računi obračunavaju po stopi od 25%.

6. Zaključak

Cilj svakog poduzeća je obavljanje djelatnosti koja im osigurava stvaranje profita odnosno zarade u odnosu na nastale troškove. Obrt je sastavnica malih i srednjih poduzeća i glavna tema ovog rada bila je računovodstveno praćenje poslovanja obrtnika. Obrt se odnosi na trajno i samostalno obavljanje gospodarske djelatnosti fizičkih osoba s ciljem stvaranja profita, a obrtnici rade u svoje ime i na svoj račun, tako da odgovaraju svojom cjelokupnom imovinom. Zarada koju stvaraju obrtnici može biti u obliku dobiti ili dohotka, a u ovaj rad posvećen je obrtnicima koji su u sustavu poreza na dohodak. Obrt, kao i ostali organizacijski oblici ima određene uvjete za njegovo pokretanje, odnosno osnivanje a tako i za prestanak njihovog rada. Također, obrt se može podijeliti prema svojim vrstama, a glavna podjela je na slobodne, vezane i povlaštene obrte. Slobodni su oni koji ne zahtijevaju položen majstorski ispit ili stručnu osposobljenost, već samo ispunjavanje općih uvjeta za otvaranje. Oni su najzastupljeniji od svih vrsta obrta. Vezani obrti zahtijevaju položen majstorski ispit i određenu stručnu osposobljenost ili spremu, dok su povlašteni obrti oni koji svoju djelatnost obavljaju isključivo na temelju dozvole izdane od nekog nadležnog tijela.

Obrtnici, kao i sva ostala poduzeća moraju voditi poslovne knjige. Obrtnici koji su u sustavu poreza na dohodak obvezni su prema propisima voditi 4 poslovne knjige a to su: knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa i evidencija o tražbinama i obvezama. Knjiga primitaka i izdataka je temelj za utvrđivanje dohotka, odnosno razlike između ukupnih poslovnih primitaka i poslovnih izdataka za određeno razdoblje.

Utvrđeni dohodak je osnovica za obračun poreza na dohodak uz neke postojeće porezne olakšice. Oporezivanje porezom na dohodak može biti klasično i paušalno, a u radu je prikazan način na koji se utvrđuje porezna obveza. Obrtnici u sustavu poreza na dohodak mogu, ali i ne moraju biti obveznici PDV-a.

Praktični primjer prikazuje način vođenja poslovnih knjiga staklarskog obrta kao i fiskalni račun koji izdaje naručiteljima usluga. Prikazana je knjiga primitaka i izdataka u kojoj je utvrđen dohodak, kao i knjiga ulaznih i knjiga izlaznih računa koja prikazuje sve primljene odnosno izdane račune.

Obrtnici u sustavu poreza na dohodak svoje poslovanje vode prema načelu blagajne odnosno sustavu jednostavnog knjigovodstva. Da bi se osnovao obrt i bavilo takvom djelatnošću, potrebno je temeljno proučiti postojeće i aktualne zakone koji su skloni promjenama. Na temelju svega navedenog, može se zaključiti da je obrt idealan oblik male djelatnosti i da osobe koje žele poslovati samostalno mogu putem obrta ostvariti profit što je i sam cilj otvaranja obrta.

Popis literature

- Bašić, T. (2021). *Ovo su iznosi doprinosa za obrtnike u 2021. godini*. Preuzeto 09.07.2021. sa <https://lider.media/sto-i-kako/ovo-su-iznosi-doprinos-a-za-obrtnike-u-2021-godini-135247>
- Hrvatska obrtnička komora (2020). *Obrtništvo u brojkama*. Preuzeto 21.06.2021. sa https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2021-03/1_Obrtni%C5%A1tvo_u%20brojkama_%20OUB_XII_2020.pdf
- Hrvatska obrtnička komora (2019). *Knjiga prometa – Obrazac KPR*. Preuzeto 25.06.2021. sa <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/knjiga-prometa-obrazac-kpr>
- Hrvatska obrtnička komora (2019). *Paušalno oporezivanje dohotka*. Preuzeto 09.07.2021. sa <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obrnicka-pocetnica/pausalno-oporezivanje-dohotka>
- Hrvatska obrtnička komora (2019). *Popis dugotrajne imovine – Obrazac DI*. Preuzeto 24.06.2021. sa <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/popis-dugotrajne-imovine-obrazac-di>
- Knjigovodstveni servis Kagor (2021). *POREZNA REFORMA 2021. – PROMJENE PROPISA U PRIMJENI OD 01.01.2021.* Preuzeto 23.07.2021. sa <https://kagor.hr/porezna-reforma-2021-promjene-propisa-u-primjeni-od-01-01-2021/>
- Levačić, T. (2015). *Pravna osobnost – ključna razlika između d.o.o. i obrta*. Preuzeto 21.06.2021. sa <https://www.womeninadria.com/pravna-osobnost-kljucna-razlika-izmedu-d-o-o-obrta/>
- Porezna uprava (2020). *Obrazac DI*. Preuzeto 24.06.2021. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/DI.pdf
- Porezna uprava (2020). *Obrazac I-RA*. Preuzeto 25.06.2021. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DODANU%20VRIJEDNOST/I-RA.pdf
- Porezna uprava (2020). *Obrazac KPI*. Preuzeto 24.06.2021. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPI.pdf
- Porezna uprava (2020). *Obrazac KPR*. Preuzeto 25.06.2021. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPR.pdf

- Porezna uprava (2020). *Obrazac TO.*. Preuzeto 25.06.2021 sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/TO.pdf
- Porezna uprava (2020). *Obrazac U-RA.* Preuzeto 25.06.2021. sa https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Documents/POREZ%20NA%20DODANU%20VRIJEDNOST/U-RA.pdf
- Porezna uprava (2020). *Porez na dohodak.* Preuzeto 08.07.2021. sa <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Porez-na-dohodak.aspx>
- Porezna uprava (2020). *Uputa o utvrđivanju godišnjeg poreza i prireza porezu na dohodak u paušalnom iznosu te popunjavanje izvješća, tj. obrazaca PO-SD i PO-SD-Z.* Preuzeto 09.07.2021. sa <https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/Uputa.pdf>
- Pravilnik o porezu na dohodak NN 10/17 (NN 01/21). Preuzeto 23.7.2021. sa https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_02_10_289.html
- Šoić, M., Zeljko, C. (2001). *Obrt: priručnik o uvjetima otvaranja i poslovanja obrta, obrazovanju za obrtnička zanimanja, organiziranosti obrta i vođenju poslovnih knjiga.* Inženjerski biro.
- Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16 (NN 106/18). Preuzeto 08.07.2021. sa <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>
- Zakon o obrtu NN 143/13 (NN 127/19). Preuzeto 22.06.2021 sa <https://www.zakon.hr/z/297/Zakon-o-obrtu>
- Žager, K., Dečman, N. (2015). *Računovodstvo malih i srednjih poduzeća.* Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb 2015.
- Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja.* Zagreb: MASMEDIA

Popis slika

Slika 01: Podjela malih i srednjih poduzetnika.....	4
Slika 02: Obrazac KPI	11
Slika 03: Obrazac DI	12
Slika 04: Obrazac KPR.....	14
Slika 05: Obrazac TO	15
Slika 06: Obrazac U-RA	16
Slika 07: Obrazac I-RA	17
Slika 08: Primjer e-računa staklarskog obrta	24
Slika 09: Knjiga primitaka i izdataka	24
Slika 10: Knjiga primitaka i izdataka	25
Slika 11: Knjiga ulaznih računa	26
Slika 12: Knjiga izlaznih računa – stranica 1.....	27
Slika 13: Knjiga izlaznih računa – stranica 2.....	27

Popis tablica

Tablica 1: Vrste obrta	7
Tablica 2: Utvrđivanje poslovne obveze obrtnika.....	19
Tablica 3: Utvrđivanje paušalne godišnje obveze za 2021. godinu	21